

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

199

Vragen van het lid **Van Baarle** (DENK) aan de Ministers van Justitie en Veiligheid en van Buitenlandse Zaken over *een Nederlander die vast zit in Spanje vanwege een ongegronde plaatsing op een lijst* (ingezonden 24 augustus 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) en van Minister **Bruins Slot** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 10 oktober 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 3634.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Nederlander in Spanje vast voor terrorismeverdenking waar Nederland niets van weet»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3 en 4

Wat is de reden dat de Nederlander uit Tilburg, die nu vastzit in Spanje, door Spanje wordt beschouwd als «een gevaar voor de nationale veiligheid»? Kunt u bevestigen dat deze man niet wordt verdacht door Nederland vanwege deelname aan een terreurcel uit Arnhem?

Hoe komt het dat Spanje deze informatie lijkt te hebben terwijl het Openbaar Ministerie (OM) en de Nederlandse politie aangeven dat hij niet verdacht wordt van terrorisme?

Antwoord 2, 3 en 4

De zaak van betrokkene is op dit moment onder de rechter. Bovendien zijn wij gebonden aan onder andere de AVG rondom individuele casuïstiek. Wij moeten daarom – zoals gebruikelijk – terughoudend zijn in mijn beantwoording over de concrete casus.

In algemene zin heeft Nederland geen toegang tot de Spaanse informatie die ten grondslag ligt aan de Spaanse beslissingen en kunnen we ons niet mengen in de Spaanse rechtsgang. Wij kunnen u wel mededelen dat het Openbaar Ministerie het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft geïnformeerd dat betrokkene, zoals reeds bekend, niet wordt of werd verdacht van

¹ NRC, 8 augustus 2023, <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/08/08/nederlander-in-spanje-vast-voor-terrorismeverdenking-waarnederland-niets-van-weet-a4171514>.

enig strafbaar feit gepleegd in Nederland en niet strafrechtelijk gesignaleerd staat of heeft gestaan. Het Openbaar Ministerie heeft deze informatie eerder al gedeeld met de advocaat van betrokkene. Betrokkene is ook niet gesignaleerd door andere Nederlandse overheidsinstanties. Voorts heeft de Nederlandse Politie van de Spaanse autoriteiten vernomen dat betrokkene niet is aangehouden op grond van informatie van de Nederlandse politie.

Vraag 5 en 6

Hoe beoordeelt u de communicatie tussen de Spaanse en Nederlandse autoriteiten in dit specifieke geval?

Wordt er actief samengewerkt om tot opheldering en een spoedige oplossing te komen voor de betrokken Nederlander?

Antwoord 5 en 6

Betrokkene is inmiddels uitgezet en teruggekeerd in Nederland. Gedurende de periode van detentie is er op diverse momenten contact geweest tussen de Spaanse en Nederlandse autoriteiten. In het kader van de consulaire bijstand aan betrokkene heeft de Nederlandse ambassade in Madrid meermaals contact gehad met de Spaanse autoriteiten. Ook heeft de Nederlandse politie contact gehad met de Spaanse autoriteiten over de aanhouding en heeft het Openbaar Ministerie de informatie met betrekking tot de vermeende signalering gedeeld met de advocaat van betrokkene. De Nederlandse politie heeft uit eigen beweging meermaals contact opgenomen met de Spaanse politie om erop te wijzen dat betrokkene in Nederland niet wordt verdacht van enig strafbaar feit en niet gesignaleerd staat of heeft gestaan. Daarnaast hebben het Ministerie van Justitie en Veiligheid en Buitenlandse Zaken nauw samengewerkt om duidelijkheid te krijgen over de situatie van betrokkene. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft betrokkene ondersteund door consulaire bijstand te verlenen. De ambassade heeft betrokkene en familie gewezen op de mogelijkheid een Nederlandse advocaat in Spanje in te schakelen. Daarnaast is betrokkene door twee medewerkers van de Nederlandse ambassade in Madrid en de Honorair Consul van Valencia bezocht. En is er regelmatig contact geweest met betrokkene, diens familie en advocaten.

Vraag 7

In hoeverre is de bewering van eerder onderzoek door Argos, Follow the Money en NRC, dat Nederland namen onterecht heeft gedeeld met andere landen, van invloed op deze specifieke zaak?

Antwoord 7

De betrokkene in deze zaak wordt in Nederland niet verdacht van enig strafbaar feit en stond of staat niet gesignaleerd door Nederlandse overheidsinstanties. De vraagstelling van eerder onderzoek lijkt daarmee los te staan van deze zaak. Zie voor een uitgebreide reactie hierop de beantwoording van de vragen van het Kamerlid Azarkan (DENK) over de NPO Radio 1-uitzending van Argos op zaterdag 11 juni 2022: – Een onzichtbare muur – en het delen van persoonsgegevens met buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Aanhangsel van de Handelingen, nr. 3907) en de Kamerbrief met kenmerk 29 754, nr. 679.

Vraag 8, 9 en 10

Kunt u duidelijkheid geven over het beleid inzake deze casus omtrent het delen van namen met andere landen?

Welke criteria worden gehanteerd bij het delen van deze informatie en hoe wordt voorkomen dat onschuldige burgers hier de dupe van worden?

Wat is de standaardprocedure voor het delen van dit soort informatie tussen EU-lidstaten en landen?

Antwoord 8, 9 en 10

De aanzienlijke dreiging die uitgaat van terrorisme en ernstige criminaliteit, zoals mensenhandel en drugsmokkel stopt niet bij onze landsgrenzen. Daarom is het cruciaal om gezamenlijk met onze Europese en internationale partners op te treden en, binnen de daarvoor geldende afspraken en wettelijke kaders, informatie te delen. Belangrijk onderdeel hiervan is het kunnen signaleren van personen en het delen van informatie. Het signaleren

en daarmee ook het inzichtelijk maken van reisbewegingen van personen die centraal staan in onderzoeken van terrorisme en ernstige criminaliteit is essentieel voor het opsporen en vervolgen van deze personen. Voor het signaleren van personen door bevoegde instanties bestaan wettelijke afwegingskaders die met grote zorgvuldigheid worden gehanteerd, waarbij beslissingen worden genomen met goedkeuring van het bevoegd gezag. Hetzelfde geldt voor de verwerking en verwijdering van deze persoonsgegevens. Voor het opheffen van een signalering bestaan wettelijke kaders en richtlijnen ter bescherming van de burger. Voor een uitgebreidere toelichting op de verschillende wettelijke kaders en onder meer de mogelijkheden tot inzage van gegevens, verwijzen wij u naar de beantwoording van de vragen van het Kamerlid Azarkan (DENK) over de NPO Radio 1-uitzending van Argos op zaterdag 11 juni 2022: – Een onzichtbare muur – en het delen van persoonsgegevens met buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Aanhangsel van de Handelingen, nr. 3907) en de Kamerbrief met kenmerk 29 754, nr. 679.

Vraag 11

Wat doet de regering om ervoor te zorgen dat onterechte signaleringen in databases worden gecorrigeerd en de betrokkenen hierover worden geïnformeerd?

Antwoord 11

Hierbij moet onderscheid gemaakt worden tussen signalering door een Nederlandse instantie, een signalering via het Europol- of Interpolstelsel en signaleringen door derde landen. Bij een onterechte signalering door een Nederlandse instantie kan de politie binnen de daarvoor wettelijke kaders overgaan tot verwijdering van de signalering en mogelijk vernietiging van gegevens in haar eigen systemen. Bij een onterechte Interpol signalering heeft iedereen de mogelijkheid om en schriftelijk verzoek in te dienen voor toegang tot, wijziging of verwijdering van gegevens in het Interpol informatiesysteem die hem/haar aangaan.² Bij een eventuele onterechte signalering door derde landen is het handelingsperspectief van de Nederlandse overheid beperkt. Wij verwijzen graag naar de brief van 31 mei jl. (kenmerk 29 754, nr. 679) waarbij nader wordt ingegaan op onterechte signaleringen en het handelingsperspectief.

Vraag 12

Hoe wordt gewaarborgd dat privacy en burgerrechten niet in het geding zijn wanneer er informatie wordt uitgewisseld over Nederlandse burgers met buitenlandse autoriteiten?

Antwoord 12

Zowel bij signalering door een Nederlandse instantie, als bij Europol/Interpol signaleringen zijn er duidelijke wettelijke kaders en regels die toezien op de privacy en burgerrechten. Dat geldt ook voor het delen van informatie. Bovendien is de privacyfunctionaris van de signalerende instantie betrokken bij inzage, correctie of wijziging van een signalering.³

Vraag 13

Hoe beoordeelt u de bewering van de betrokkene dat hij enkel vanwege zijn associaties in Nederland als een potentieel gevaar wordt beschouwd in Spanje?

Antwoord 13

De betrokkene in deze zaak wordt in Nederland niet verdacht van enig strafbaar feit en stond of staat niet gesignaleerd door Nederlandse overheidsinstanties. Zoals eerder aangegeven heeft Nederland geen toegang tot de Spaanse informatie en kunnen wij ons niet mengen in een Spaanse procedure. De Nederlandse politie heeft tevens uit eigen beweging meermaals

² <https://www.interpol.int/en/Who-we-are/Commission-for-the-Control-of-INTERPOL-s-Files-CCF/How-to-submit-a-request>.

³ Aanhangsel van de Handelingen, nr. 3907, antwoorden op vragen van het Kamerlid Azarkan (DENK).

contact opgenomen met de Spaanse politie om erop te wijzen dat betrokkene in Nederland niet wordt verdacht van enig strafbaar feit en niet gesignaleerd staat of heeft gestaan. Voorts heeft de Nederlandse Politie van de Spaanse autoriteiten vernomen dat betrokkene niet is aangehouden op grond van informatie van de Nederlandse politie.

Vraag 14

Bent u het ermee eens dat er sprake is van een ernstige situatie als de man in kwestie onterecht vastgehouden wordt op basis van foutieve informatie?

Antwoord 14

Deze vraag veronderstelt dat de situatie van betrokkene het gevolg is van het delen van onjuiste of verouderde informatie. De feiten in deze casus, voor zover nu bekend, ondersteunen die veronderstelling niet. Zie daartoe ook antwoord op vraag 13. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid en Buitenlandse Zaken hebben nauw samengewerkt om duidelijkheid te krijgen over de situatie van betrokkene. Er is op verschillende momenten contact geweest tussen de Spaanse en Nederlandse autoriteiten. Daarbij dient wel rekening gehouden te worden met het gegeven dat Nederland zich niet mag en kan mengen in de strafrechtsgang van een Nederlandse burger in een andere staat op grond van het volkenrechtelijke principe van soevereiniteit van staten en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Wel kan een Nederlandse gedetineerde een beroep doen op Buitenlandse Zaken voor consulaire bijstand. Dat is in dit geval ook gedaan. Zie ook antwoord op vraag 5 en 6.

Vraag 15 en 16

Welke stappen worden ondernomen om de Nederlander consulaire hulp te bieden?

Waarom heeft de advocaat van de betrokkene geen reactie of hulp ontvangen van de Nederlandse ambassade in Madrid?

Antwoord 15 en 16

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken informeert Nederlandse gedetineerden over de mogelijkheid van begeleiding in het kader van consulaire bijstand. Het staat elke Nederlandse gedetineerde vrij om gebruik te maken of af te zien van consulaire bijstand.⁴ In dit geval verleende Buitenlandse Zaken consulaire bijstand aan betrokkene.

Zoals aangegeven heeft de ambassade betrokkene en familie gewezen op de mogelijkheid om een Nederlandse advocaat in Spanje in te schakelen. Daarnaast is betrokkene door twee medewerkers van de Nederlandse ambassade in Madrid en de Honorair Consul in Valencia bezocht.

De stelling dat de advocaat geen reactie of hulp heeft ontvangen van de Nederlandse ambassade is niet juist. Betrokkene werd in Spanje bijgestaan door een pro-deo advocaat en in Nederland door een eigen advocaat. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft de advocaat in Nederland te woord gestaan en de gestelde vragen zijn mondeling en schriftelijk beantwoord. Ook met de Spaanse pro deo advocaat werden telefonische contacten onderhouden door de ambassade. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken verleent alleen consulaire bijstand en kan verder geen juridische adviezen verstrekken, anders dan een verwijzing naar lokale juridische rechtsbijstand.

Vraag 17

Zijn er andere gevallen bekend waarin Nederlandse burgers problemen hebben ondervonden bij buitenlandse reizen als gevolg van onjuiste of verouderde informatie die is gedeeld? Zo ja, om hoeveel gevallen gaat het en wat heeft de regering hieraan gedaan?

Antwoord 17

Deze vraag veronderstelt dat de situatie van betrokkene het gevolg is van het delen van onjuiste of verouderde informatie. De feiten in deze casus, voor zover nu bekend, ondersteunen die veronderstelling niet. Voor inzicht in het handelingsperspectief voor Nederlandse burgers wanneer dit wél het geval is

⁴ In de Staat van het Consulaire van de Minister van Buitenlandse Zaken aan de Tweede Kamer van 7 december 2018 (pagina's 51–53) staat beschreven wat consulaire bijstand inhoudt.

verwijzen wij u naar de brief van 31 mei jl. (kenmerk 29 754, nr. 679) waarbij nader wordt ingegaan op onterechte signaleringen en het handelingsperspectief.

Vraag 18

Is de informatie in de signaleringssystemen die gedeeld wordt met andere lidstaten doorgelicht op onjuiste of verouderde informatie?

Antwoord 18

Er vindt doorlopend toetsing plaats in de signaleringssystemen op onjuiste of verouderde informatie. Als daar aanleiding toe is, worden signaleringen verwijderd.

Vraag 19

Bent u bereid om alle onschuldige mensen die op basis van onjuiste en verouderde informatie zo snel mogelijk uit alle signaleringssystemen te halen en uw excuses aan te bieden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 19

De rol die de Nederlandse overheid kan spelen om de gevolgen van een onterechte signalering te mitigeren, is afhankelijk van de specifieke omstandigheden in een individuele zaak. Elke oplossing, voor zover deze voor handen is, zal in de praktijk maatwerk vereisen. Zie verder ook antwoord op vraag 11 en de Kamerbrief van 31 mei jl. (kenmerk 29 754, nr. 679).

Vraag 20

Hoe wordt voorkomen dat discriminatie of vooroordelen een rol spelen bij het plaatsen van personen op signaleringslijsten?

Antwoord 20

Er bestaan juridische voorwaarden bij signaleringen die stellen dat het systeem niet wordt gebruikt voor bijvoorbeeld discriminatoire of politieke doeleinden, daarmee wordt voorkomen dat discriminatie of vooroordelen een rol spelen. Vanwege de AVG kan de Autoriteit Persoonsgegevens hierop ook toezicht houden. Voor een uitgebreidere toelichting op de verschillende wettelijke kaders en onder meer de mogelijkheden tot inzage van gegevens, verwijs ik u naar de beantwoording van de vragen van het Kamerlid Azarkan (DENK) over de NPO Radio 1-uitzending van Argos op zaterdag 11 juni 2022: «Een onzichtbare muur» en het delen van persoonsgegevens met buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Aanhangsel van de Handelingen, nr. 3907).

Vraag 21

Hoe reageert u op het feit dat de Nederlander stelt dat zijn leven is verpest door deze onterechte signalering?

Antwoord 21

Zoals aangegeven staat of stond hij niet gesignaleerd door de Nederlandse overheidsdiensten. Dat neemt niet weg dat wij ons voor kunnen stellen dat de ontstane situatie een enorme impact heeft op het leven van betrokkene en zijn naasten.

Vraag 22

Tijdens het vragenuur op 4 oktober 2022 gaf u aan dat u samen met Buitenlandse Zaken en de politie zou kijken waar het aan ligt dat mensen op zo een lijst kwamen, wat is hier uitgekomen?

Antwoord 22

Tijdens het vragenuur van 4 oktober 2022 en in de brief van 19 oktober 2022⁵ heeft de Minister van Justitie en Veiligheid uw Kamer toegezegd dat mijn ministerie, binnen de wettelijke en praktische mogelijkheden, met de politie en het Ministerie van Buitenlandse Zaken onderzoekt hoe mensen kunnen worden geholpen die vanwege een onterechte signalering hinder ondervin-

⁵ Kamerstuk 29 911, nr. 377.

den bij het reizen naar derde landen. Over de uitkomsten van deze gesprekken heeft de Minister van Justitie en Veiligheid uw Kamer geïnformeerd in de brief van 31 mei 2023.⁶ In deze brief is aangegeven dat de situaties en omstandigheden zeer uiteenlopen en maatwerk daarom altijd vereist is. In algemene zin geldt dat, als er sprake is van een signalering door een Nederlandse instantie, deze personen zich kunnen melden bij de desbetreffende Nederlandse signalerende instantie om een inzageverzoek te doen via de daarvoor bestaande reguliere mogelijkheden van de instantie.⁷ Bij een signalering door een derde land zijn de interventiemogelijkheden van Nederland zeer beperkt, omdat Nederland niet in de rechtsorde van andere landen kan treden. Als een Nederlander door een weigering van de toegang tot een derde land ter plaatse in nood komt, dan kan hij of zij natuurlijk altijd een beroep doen op consulaire bijstand. Wij willen hierbij benadrukken dat het in de praktijk buitengewoon ingewikkeld blijkt om erachter te komen waarom een persoon bij een buitenlandse grens wordt tegengehouden en/of aangehouden. Daarom blijft het Ministerie van Justitie en Veiligheid in goed contact met alle betrokken partners, waaronder het Ministerie van Buitenlandse Zaken over consulaire bijstand en met de politie over signaleringen en aanhoudingen.

Vraag 23

Zijn er gesprekken of onderhandelingen gaande tussen de Nederlandse en Spaanse autoriteiten om deze specifieke zaak op te lossen en de Nederlander zo snel mogelijk naar Nederland terug te brengen?

Antwoord 23

Betrokkene is inmiddels door de Spaanse autoriteiten uitgezet en teruggekeerd in Nederland.

⁶ Kamerstuk 29 754, nr. 679.

⁷ Voor een uitgebreidere toelichting op de mogelijkheden hiertoe verwijzen wij graag naar Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 3907.